

Masteruddannelse i Dagtilbuds- og indskolingsdidaktik

Af Anders Skriver Jensen, Ole Henrik Hansen og Stig Broström

Læg mærke til denne ny videreuddannelsesmulighed ved Danmarks Pædagogiske Universitetsskole, som bliver udbudt i København og Århus fra 1. september 2010. På www.dpu.dk/did kan man læse om alle detaljerne. Men hvorfor har denne master set dagens lys netop nu? Først og fremmest fordi dagtilbuds- og indskolingsfeltet er i gang med og står overfor store udfordringer og omvæltninger.

Hvorfor en masteruddannelse netop nu?

Den danske og nordiske småbørnspædagogik har først og fremmest været præget af en vis form for børnecentrering med vægt på, at børnene indbyrdes gik op i leg og skabende kreativ virksomhed og også – men i mindre omfang - at pædagogen tog initiativer til at bidrage til børns læring og udvikling. Kort fortalt har den nordiske børnehavepædagogik været præget af følgende karakteristika: Et hjemligt og hyggeligt miljø, hvor børnene bliver hørt, og hvor man søger at skabe en demokratisk atmosfære. Et sted, der giver rum til et aktivt børneliv og et aktivt samvær børnene imellem, og hvor nærværende voksne samtidig tilbyder omsorg og samvær. Børnehaven tilbyder endvidere børnene mangfoldige former for skabende, praktisk-musiske virksomhed så som leg, maling, tegning, sang, dans, drama osv. Hertil kommer som en særlig nordisk dimension et aktivt udeliv med fokus på naturen. Grundtanken er, at disse dimensioner bidrager til en alsidig personlighedsudvikling – en tankegang der har været udviklingspsykologisk forankret.

Denne tilgang til pædagogikken er gennem årene blevet påskønnet. Ikke bare i Danmark og de nordiske lande, men også af småbørnspædagogiske eksperter bl.a. af OECD i dokumentet *Starting Strong* fra 2001 og 2006. Her karakteriseres den nordiske børnehavetilgang som en socialpædagogisk model, hvor omsorg og læring er integreret, og hvor pædagogikken ikke orienterer sig mod skolen, men ser livet i børnehaven som et rart sted at være og et mål i sig selv. Heroverfor står en uddannelses- og læringsorienteret model med en klar politik vedrørende pædagogiske mål, metoder og evaluering med henblik på skoleparathed, der bl.a. repræsenteres af lande som Australien, Belgien, Italien, Holland, Portugal, UK og USA.

Men den nordiske børnehave er under international indflydelse; måske kan vi ikke længere opretholde billedet af en nordisk model, da forskellige

børnehavelovgivning og nydannelser er kommet til indenfor det seneste årti. Der sker en europæisering. Europarådets Lissabon-konference i 2000 havde uddannelse på dagsordenen med det mål, "at uddanne de unge bedre, end vi gør i dag. Vi skal skabe kvalitet i indholdet og skabe sammenlignende og 'lifelong' uddannelser – og hermed den stærkeste økonomi i verden frem til 2012" (EU kommissær for uddannelse Vivian Reding). Her spiller småbørnspædagogikken en central rolle ved bl.a. at sørge for tidlig intervention overfor socialt udsatte børn, bidrage til sproglig udvikling og social tilpasning, udvikle basiskompetencer og arbejde med effektive og evidensbaserede pædagogiske metoder.

Mange politiske dokumenter som dette ligger til grund for eksempel indførelse af Lov om pædagogiske læreplaner i 2004 og Regeringsgrundlag "Nye mål" i 2005 med henblik på, at danske uddannelser skal kunne måle sig med de bedste i verden samt at få danske folkeskoleelever helt i top i næste PISA undersøgelse.

Derfor må der forudses store omvæltninger i dagtilbuddene og indskolingen, hvilket bl.a. vil føre til en række dokumentations- og evalueringsredskaber, som KL og regeringen har indgået aftale om skal indføres efterår 2011 med henblik på at afgive kvalitetsoplysninger. Her er en risiko for en tiltagende skemagørelse og bureaukratisering af det pædagogiske arbejde, og med dette menes en tendens til, at pædagogen og læreren i højere grad orienterer sig mod det, som værdsættes af diverse kvalitetssikringssystemer på bekostning af mulighederne i det levede liv her og nu.

Dagtilbud og indskoling står overfor at skulle udvikle helt nye pædagogiske og didaktiske tiltag, hvilket kræver nye organisatoriske, pædagogiske og didaktiske strategier. Hvilke vides ikke. Men vi ser det som en opgave for de professionelle, der selv må tage ejerskab og gennem pædagogisk fantasi og kreativitet udvikle nye didaktiske teorier og praksisser. Pædagoger og lærere står over for nødvendigheden af selv at udvikle dynamiske, aktive og fremadrettede didaktikker og læreplaner med henblik på udvikling af en reflekterende og kritisk børnehavepædagogik og -didaktik.

Hvor kommer ideen fra?

Ideen til masteruddannelsen er undfanget af de tre forskere, der driver forskningsenheden *Barndom, læring og didaktik* på Danmarks Pædagogiske Universitetsskole, Aarhus Universitet. For at få greb om de aktuelle udfordringer har vi i enheden sat fokus på at skabe ny viden indenfor dagtilbuds- og indskolingsdidaktikken ved at kombinere indsigt fra

barndomsforskningen med læringsmæssige og didaktiske perspektiver. Viden om børn og barndomme i historiske, sociologiske og kulturelle perspektiver søger vi at forbinde med udviklingen, gennemførelsen og evalueringen af læreprocesser, hvor barnet forstås som en aktiv deltager. Det lærende barn ses som fuldgyldig deltager i kulturelle/socialt kontekster i færd med at tilegne sig kompetencer, konstruere viden og konstruere sig selv (identitet). Gennem didaktisk teori gøres disse lære- og dannelsesprocesser til genstand for systematisk refleksion og analyse med fokus på bl.a. læringens mål, indhold, form og organisering, samt på pædagogikkens og didaktikkens muligheder med henblik på frigørende, demokratisk dannelse.

Vi udbyder masteruddannelsen netop nu, fordi vi antager, at dette udgangspunkt er nødvendigt og brugbart for pædagoger, børnehaveklasseledere og indskolingslærere i den aktuelle politiske og pædagogiske situation.

Diskussion om indholdet

Naturligvis har det været vanskeligt at udvælge indholdet. Mange problemer, temaer og forskningstilgange har presset på. Men bagtæppet for uddannelsen er teorier om børns barndomme. I flertal fordi der er en kæmpe mangfoldighed og diversitet. Både i børns liv men også i teoridannelser om de (post)moderne børns barndomme. Så det første tema er: Barndomme i et sociologisk, kulturelt og didaktisk perspektiv. Andre store temaer er inklusion, anvendt kulturpsykologi, kommunikations- og sprogteori og forskningsmetoder til udforskning af børnelivet, som det udspiller sig både i og udenfor institutioner. Andre emner kunne have indgået. For eksempel kunne man efterlyse en kulturel dimension, børn som kulturskabere og æstetiske læreprocesser. Men dels fordi der indgår mange undervisere med forskellige teoribaggrunde, specialiseringer og perspektiver, og dels fordi de studerende skal tages med på råd og skaffe sig indflydelse, så vil der kunne skaffes plads til mange mulige emner og problemer, og således også de her nævnte temaer. Ikke mindst i det afsluttende masterprojekt, som netop er baseret på den enkelte studerendes særlige interesser, er der mulighed for individuelt at tone uddannelsens indhold.

Vi ser frem til at komme i gang med en helt ny videreuddannelse indenfor det småbørnspædagogiske felt.

Anders Skriver Jensen, Ole Henrik Hansen og Stig Broström

Læs om os og indholdet af masteruddannelsen på www.dpu.dk/did